

Prenumerationspris $\frac{1}{1}$ år Kr. 2:— $\frac{1}{2}$ " " 1:—	Utgiven av Svenska Folkförbundet. Ansv. redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3. Tallinn. Utkommer varannan vecka.	Utlandet: $\frac{1}{1}$ år Kr. 3:— $\frac{1}{2}$ " " 1:50
---	--	---

Upp att fira sångfest nästa sommar!

Vid Svenska Folkskolans Vänersång- och musikfest i Åbo sommaren 1926 yttrade sångfestbestyrelsens ordf. fil. mag. S. Dahlström i sitt hälsningstal bl. a. följande ord: „Till vår sångfest hava vi haft äran inbjuda representanter för Estlands sångarförbund, Eesti Lauljate Liit, och för Estlands svenskar. Det är oss kärt att här uttala vår tacksamhet dels för goda föredömen i sångens tjänst — det är ju närmast Estland, som lärt oss att samlas till sångfester! — dels för Estlandssvenskarnas beundransvärda kraft vid bevarandet av sitt språk på de avlägsna öarna i det hav, som en gång kallats det svenska havet!“

Senaste sommar samlades åter Finlands svenskar till en stor allmän sångfest i Helsingfors. I denna sångfest deltog även rikssvenskar och ett 20-tal estlandssvenskar. Den rätta sångarglädjen förnams starkt, och många voro de estlandssvenskar, som ställde till sig den frågan: „Varför samlas ej vi estlandssvenskar till sångfester?“

Vi ha gått över ån efter vatten. Vi hade först i Finland insett sångfesternas stora sammanhållande betydelse, ehuru vi i vårt eget land ofta sett och hört att esterna samlats för att sjunga sig samman. Men det var, som om vi vaknat till insikt om sångens enande makt först då vi hörde sång på vårt modersmål från en tusenhövdad svensk allmogekör i Finland.

Och må det nu bliva vår fasta avsikt att även vi svenskar i Estland årligen samlas i sångens och musikens tecken. Må estlandssvenskarnas första allmänna sångfest firas sommaren 1933!

Nu är den lämpliga tiden inne för var och en kör att på sin ort samlas till regelbundna övningar. Och när vi ha ett mål att arbeta för, komma körövningarna att bli enbart glada stunder efter vilka vi längta under de dystra vinterdagarna. Det är att hoppas, att ungdomen fylkar sig samman och med energi och god vilja tar i tu med uppgiften. På de flesta orter finnas ju redan körer, antingen blandade eller manskörer, men där det ännu ej finnes, är det bäst att bilda sångkör, kanske då helst en blandad kör, så kunna alla vara med. Det brukar ju vanligen vara lärarna som verka som körledare, och vi hoppas att de skola besjålas av stort intresse för saken och åtaga sig ledningen av en kör. På så sätt kunde vi få ett rätt stort deltagarantal vid sommarens sångfest.

Till vår första sångfest skola vi välja ett enkelt program, så att alla körer gå i land därmed. (I ett följande nummer av Kustbon återkomma vi till programmet). Då det i folkviseskatten finnes så många vackra sånger och vi även äga flere i sin enkelhet sköna högtidssalmer, kunna vi vara förvissade om att dock få ihop ett gediget och vackert sångfestprogram.

Våra sånger få vi hämta ur Sveriges och Svensk-Finlands körliteratur. Men kanske randas även den dag, då någon upptecknat folkvisor från svenskbygderna i Estland, och vi t. o. m. kunna sjunga våra egna visor!

Till en början böra vi i rent sångtekniskt avseende främst fästa oss vid renhet och gott textuttal. Resten kommer så småningom. Man kunde tänka sig, att vi i framtiden finge en reselärare, som regelbundet skulle besöka körerna och därigenom åstadkomma större samstämmighet körerna emellan och på så vis underlätta samsången vid sångfesterna och verka för sångkulturernas höjande. Men detta får naturligtvis t. v. bero.

Nu skola vi blott koncentrera vår uppmärksamhet vid vår första sångfest, dess placering och gestaltning.

Vore icke Birkas, svenskarnas egen samlingsborg, den rätta platsen? Här känner ungdomen sig hemma, hit komma gärna även de äldre. Vi kunde då tänka oss att festen skulle hållas i början av juni, alltså innan det myckna utarbetet börjat, och helst då en söndag. På dagen skulle festkonserten gå av stapeln, upptagande sång av de förenade körerna, festtal, festdikt och dyl. Senare på kvällen kunde en folkfest anordnas med säruppträdande av olika körer, föredrag, folkdanser och ringleksaker.

Vid sådana sångfester är det naturligtvis trevligast om alla, som blott äga en bygdedräkt, uppträda i den. Folkdräkterna höra samman med sången och dansen. De skänka färgglans åt festen. Och bygdedräkterna ge vår fest den rätta svenskhetens prägel.

Vi svenskar i förskingrigen, vi böra hålla samman för att kunna fortbestå. Sången har en underbart enande, samlande makt. Låt oss taga vara på den! Låt sången och musiken skänka oss vederkvickelse och styrka!

Alltså: upp att fira en svensk sångfest nästa sommar i Estland!

G - I S.

300-års minnet av Gustaf Adolfs död.

Tre sekler ha svunnit hän på tidens ström, sedan den dag, då kristenhetens störste konung och försvarare för all tid tillslöt sina ögon.

Gustaf Adolf stupade, men han vann seger över protestantismens

vedersakare; dessa, som med dunkla människopåfund försökte omstörta och förvränga de sanningar den store reformatorn Luther uppddagat.

Den protestantiska världen firar minnet av sin största seger och svenskarna i hela världen fira desslikes minnet av sin störste konungs död. I denna stora åminnelsehögtid vilja även vi taga del och ägna hjälten vår hyllning.

Överallt i svenskbygden samlas både unga och gamla, fylkande sig kring svenskhetens största minne. Denna minnesfest skall säkerligen ännu mera än förut sammansvetsa svenskarna och svenskmannagärning skall bli följden därav.

I Reval högtidlighålles dagen med samling i svenska kyrkan, varvid kyrkoherde B. Lund kommer att hålla festtalet. Dessutom uppträden sångkören med dagens hymn m. fl. sånger. Solosång och orgelmusik komma ytterligare ge innehåll åt samvaron.

manslutningens tecken säger sig självt, och likaså att man tänkt sig en lokal verksamhet.

Vid senaste sommarmöte den 25 aug. togs denna fråga upp till behandling under motivering att förbundets verksamhet ej motsvarar den slagkraft skolans f. d. elevkår representerar, att de olika bosättningsområdena numera ha krafter nog för bildande och fostrande verksamhet att den från Birkas dimitterade samt att ungdomen i dessa lokala föreningar kunde få ett stöd för fortsatt utveckling och den övriga ungdomen väckas för egna och allmänna strävanden.

Birkas verksamhet går i främsta rummet ut på att befordra hemmens och hembygdens andliga och ekonomiska utveckling. Dessa föreslagna föreningar borde och kunde medelst föredragsverksamhet och diskussioner och medelst någon praktisk arbetsuppgift som t. ex. arbete för trädgårdsskötseln och därigenom befordra sina egna och Birkas strävanden. Elevförbundet som helhet betraktat bör naturligtvis ej försvinna lika litet som de gemensamma festerna. De lokala föreningarna kunde utse en representant för en gemensam ledande styrelse och kunde ju dessa i tur och ordning stå för den traditionella sommar- och vinterfesten på Birkas. Vid dessa tillfällen kunde gemensamma angelägenheter avhandlas.

Vid senaste fest voro emellertid för få av förbundets medlemmar närvarande för att kunna fatta beslut om en omorganisation av förbundet. Man enades därför om att utse en ny styrelse, som äger sammankalla ett allmänt möte, helst i samband med Gustaf-Adolfs-festligheterna, då denna således ånyo tages till prövning. Vilket beslut mötet än skulle fatta, så är det nyttigt att taga denna ungdomsfråga under behandling.

E—d.

Birkasvännernas Elevförbund.

Bör förbundet omorganiseras?

Under den tid Birkas Folkhögskola dimitterat elever, eller närmare bestämt den 17 maj 1921 hava dessa bildat ett elevförbund, som minst två gånger årligen samlats till festlig samvaro å folkhögskolan. Onekligen ha dessa fester, som efterhand samlat allt större skaror av f. d. elever samt även av allmänheten, i viss mån främjat förbundets syfte. I förbundets stadgar § 2 heter det, att dess syfte är att „sammansöra och förena sina medlemmar för att kamratskapet dem emellan må bevaras och stärkas“. Någon egentlig aktiv verksamhet till förmån för medlemmarna eller hembygden har förbundet dock ej utfört, vilket, om också god vilja förefunnits, försvårats av att bosättningen fördelar sig på vitt skilda orter och samfärdseln i synnerhet mellan öarna möter hinder.

Men om man betänker, att Birkas under årens lopp dimitterat över trehundra elever, av vilka minst tvåhundra torde finnas i hembygden, representerar

denna skara en för våra förhållanden utomordentligt stor kulturell tillgång. Denna, som nu är lämnad helt åt sig själv, bör kunna utnyttjas för svenskbygden andliga och materiella förkovran, om ett ordnat och verksam samt samarbete kunde åvägbringas. Som ett helt kan det på grund av ogynnsamma bosättningsförhållanden knappt låta sig göras, men väl går det, om förbundet inom sig grundar lokalavdelningar, vilkas medlemmar då lättare nå varandra i sambete. För en uppdelning talar även den omständigheten, att det numera på alla orter finnes ett flertal f. d. Birkaselever och rätt mycket annan ungdom, som väl icke besökt denna skola men som därför icke borde förvägras inträde i en kulturell sammanslutning. Idén har väl ursprungligen föresvävat förbundetsstiftare ty enligt ovan åberopade paragraf av stadgarna är förbundets uppgift även att erbjuda sina medlemmar möjlighet att var på sin ort arbeta för svenskhetens bevarande. Att detta arbete bäst befordras i sam-

Hjälp åt Svibyborna.

Vid missionär L. J. Österbloms jordfästning i Spånga den 24 aug. överlämnades i st. f. blommar till den avlidnes bår ett belopp av 500 Sv. kr. till hjälp åt det brandhärjade Sviby.

Bokgåva till Svenska folkskolan i Reval.

För några dagar sedan tick Svenska skolan härstädes emottaga en synnerligen välkommen bokgåva. Boksändningen, som är avsedd för skolans elevbibliotek, har sammanbragts av en god vän till skolan nämligen ing. Birger Ekedahls anställd vid Norrköpings motorfabriker.

Bristen på elevböcker har ständigt gjort sig gällande, och det har ofta ställt sig ytterst svårt för lärarna att tillfredsställa elevernas läslust. Med tacksamhet har skolan mottagit gåvan, och vi be att få vidarebefordra denna vår tacksamhet främst till vår vän B. Ekedahl samt även till andra, som varit honom behjälpliga därmed. A. Stahl, skolans förest.

Professor Uluots bildar regering.

Efter en längre tids kohandel tyckas partierna numera ha tagit sitt förnuft tillfånga, vilket framgår därav, att prof. J. Uluots, som av riksdagens talman fått i uppdrag att bilda den nya regeringen, har givit jakande svar. Den blivande regeringen blir dock arbetskabinett, emedan det visade sig vara omöjligt att åvägabringa ett koalitionsregering. Allt har en ände, så även partiernas sabotage, emedan tidningspressen och den allmänna opinionen ogillat partiernas handlingssätt, ansåg man sig böra ge efter — skenbart åtminstone.

Skola isbrytarna eldas med olja?

För en tid sedan anhöll Styrelsen för vattenvägarna hos ekonomimisteriet om att få tillstånd att importera kol för isbrytarnas räkning under vintersäsongen. Styrelsen är i behov av 4000—5000 ton kol, som huvudsakligen användes till att driva isbrytarna.

I samband med denna anhållan upptog ministeriet frågan till prövning, huruvida statens isbrytare borde ombyggas så, att de kunde drivas med olja. Om isbrytarna eldades med olja, räckte bränslet 4 veckor i st. f. nu två veckor. Vid oljeeldning kunde isbrytarna förses med inhemsk olja, som ju visserligen efter nyrådande pris skulle ställa sig litet dyrare än stenkol, men

däremot skulle ca 70.000 kronor valuta stanna i landet.

Under dessa dåliga tider är det emellertid otänkbart att vidtaga ombyggnadsarbeten på isbrytarna, varför ministeriet låtit saken bero.

Estland kan ej leverera varor.

Man klagar ideligen över att försäljning av varor till utlandet försvåras, men om en beställning göres kan denna ej effektueras.

För någon tid sedan önskade amerikanarna köpa torv (torvströ), men det visade sig, att statens torvindustri ej gick i land med uppgiften i fråga. Senast inkom från en importfirma i Belgien en beställning på 2500 st. saltade skinkor, men slakterierna svarade, att det var omöjligt att leverera ett så stort parti. Likaså talas det att det kommit beställningar på pappersved, som ej heller kunnat effektueras.

Prof. Uluots misslyckades.

När professor Uluots för några dagar sedan åtog sig uppdraget att bilda ny regering, trodde de flesta, att en vändning till det bättre inträtt. Nu meddelas det emellertid, att trots den gode professors goda vilja alla hans ansträngningar runnit ut i sanden.

Att prof. Uluots misslyckades har han främst att tacka sina egna partikamrater för. Det uppges vara nybyggarnas fel, ty de vilja nödvändigt ha nuv. jordbruksministern. Köster med i den nya regeringen. De andra partierna godkänna honom ej, emedan de anse honom farlig för kronans stabilitet. Huvuvida Köster ensam vore mäktig vidtaga några skadliga åtgärder gentemot kronan kan ifrågasättas.

Paschlep kommun går till anfall mot Birkas.

Kommunalstyrelsen i Paschlep har upprepade gånger gått till storms mot Birkas. Den senaste attacken gällde expropriation av en del av folkhögskolans ägor till förmån för kommunens folkskola.

Jordbruksministeriet hos vilket kommunalstyrelsen gjort sin hänvändning har svarat, att ett sådant förfarande ej kan i frågakomma, emedan S. O. V. har

arrederat gården och arrendetiden ej ännu utlupit samt bett kommunalstyrelsen vända sig till S. O. V.

Det må härvid påpekas, att Birkas ständigt varit en spik i esternas öga, ty de se i Birkas ett hinder för deras expansionsbegär.

Naturligtvis kommer det ej i fråga att S. O. S. skulle gå in på att stycka Birkas ägor.

Intermezzo vid tysk-polska gränsen.

En tysk arbetare sårad.

Tyska och polska tidningar berätta om ett intermezzo, som nyss ägt rum vid tysk-polska gränsen i närheten av Weisenberg. Ett antal tyska arbetare förirrade sig in på polskt område och blevo härvid beskjutna av polska gränsvakter med den påföljd att en av arbetarna illa sårades. Enligt tyska uppgifter skulle arbetaren i fråga ha sårats sedan han hade återvänt till det tyska territoriet, där han av polackerna anhölls. Händelsen är föremål för undersökning av en blandad kommission.

Svår tågsammanstötning i polen.

Passagerartåget mellan Lodz och Lemberg har i dagarna i närheten av stationen Widzew kört på ett godståg. Loket och postvagnen i passagerartåget krossades. Samma öde vederföres loket och 5 vagnar i godståget. 11 personer skadades allvarsamt; flera tiotal blevo lättare kontusionerade. Passagerartågets lokförare samt kommandanten på stationen Widzew ha arresterats.

Guldsmederna i knipa.

Guldsmedernas förbund har hos vederbörande myndigheter anhållit om tillstånd för import av silver, guld och andra ädla metaller. Guldsmederna motivera sin anhållan därmed att förrådet av råvaran är slut och de i annat fall bli tvungna att avskeda sina anställda. Därigenom skulle de arbetslösa antal igen stiga med ca 250 personer.

Estlands bank har som bekant upphört med att lämna utländsk valuta för uppköp av dylika varor. Huru därför guldsmederna tänka ordna saken är t. v. ej känt.

„Middagsnatt“ i London.

Från London meddelas, att hela staden var försänkt i nattmörker den 24 dennes. Officiellt förklaras fenomenet sålunda, att till följd av stilltje undandrevos icke de väldiga rökmassorna, vilka hela dagen hängde över staden.

Dessutom förtäljes, att en demonstration av arbetslösa ägt rum. De arbetslösa byggde barrikader kring rådhuset till vilka som byggnadsmateriel användes rådhusets dörrar, möbler och diverse annan lösegendom. Polisen lyckades dock utan större ansträngning skingra demonstranterna och upprätta ordningen.

För närvarande är en samling av arbetslösa (3000 man) på marsch mot London. Polisen har vidtagit alla försiktighetsåtgärder. Även stadens garnison är alarmberedd.

Skolpojksliv för 200 år sedan.

Det måtte inte ha varit roligt att vara lärare i en pojkskola för tvåhundra år sedan, vilket framgår ur följande beskrivning, tagen ur Hammarins „Carlstads stifts herdaminnen“.

„Scholares utgjordes icke då som nu av blott ungdom utan af fullvuxne

drängar. Det tycktes som skulle desse ansett för sin skyldighet att vara ostyrige. I synnerhet lågo skolungdom och hantverkslärlingar med hvarandra i strid. Deras slagsmål voro stundom ganska blodiga: kyrkoherden i Ferglanda Theodor Bodins fjortonårige son blef i en sådan skärmytsel ihjelslagen på gatan i Carlstad år 1688. I början af 1750-talet blev en gesäll dödad af skolungdomen i ett dylikt handgemäng. Att fullvuxne drängar begäfvö sig i skolan fortfor intill senare tider. Johannes Tengelholm, slutligen kapellan i Mellešvik, hade flera år såsom båtsman gjort resor på Wenern, innan han 1668 blef intagen i Carlstads skola. Theologiae lektorn Andreas Holflandus och den bekante antiquaren, kyrkoherden i Gilberga, Johan Göranson, voro arbetsföra drängar, då de begynte studera. Erik Brand, hvilken dog såsom komminister i Gräsmarken 1837, var nära 30 år gammal, då han blef intagen i Carlstads skolas nedersta klass. Redan 1716 befalldes, genom en Kongl. Maj: ts skrifvelse, att oduglige och late djeknar skulle utgallras ur skolorna och vara förfallne till krigstjänst. Nu emottagas inga öfveråriga vid lärosätet. Råhet och vildhet hafva der upphört, men kanske har för mycken förfining och lyx kommit i stället. Derigenom väckes hos ynglingen en falsk stolthet, som förminskar den aktning, han bör hafva för sina lärare. Han anser sig för tidigt sjelfständig och tror att undergifvenhet skulle förringa hans förnta värdighet. Såsom högeligen berömvärd af Carlstads gymnasier förtjenar omnämnas, att de

1842 sjelfmant förbundo sig att under deras gymnasitid icke förtära spirituösa drycker.“

Ryska livsmedelskrisen.

Livsmedelskrisen i Rådunionen skärper. I samband härmed har rådsregeringen påbjudit minskning av proviantransonerna för b. a. „lärde av andra rangen, rektorerna för samtliga högskolor, laboranter och assistenter“. Akademiker samt „lärde av första rangen“ ävensom aktörer, sångare, dansöser, vilka tilldelats utmärkelstecken, skola erhålla fulla livsmedelsransoner. I Petersburg ha över ett tusen „andra rangens lärde“ fått sina livsmedelsransoner minskade med 25 procent, omtala sovjetbladen.

Aktuellt från Lützen.

Riksföreningen för svenskhetens bevarande har i anledning av Gustav Adolfsjubileet lyckliggjort staden Lützen med en originell gåva. För svenska pengar har ett svenskt blockhus byggts av svenskt timmer. Husets invånare är en svensk familj, som skall sköta om det Gustav Adolfs museum, som kommer att inredas i ett av rummen.

Överum

är namnet, som garanterar verklig kvalitet å plogar och plogdelar.

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR

Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig spritservering. Förstklassig musik. På sommaren enda platsen i staden för härlig parkservering. God plats för bilar.

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin Ekorre, Hare och Kanin upp köpas till allra högsta pris. Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

UGSTEDTS PÄLSVAR UFABRIK Malmö 4

N. O. Lundström & C:o

Innehavare F. Alb. Pettersson
Estlands vice Konsul Importaffär

Luleå.

Året Runt bra mat på
Systembolagets Restaurang
LAXEN, HALMSTAD

A.-B. Lidköpings Vikingsagar LIDKÖPING VIKING

Representant för Estland
Johan Gronsjö. Vana Viru 9. Reval.

Aktiebolaget J. E. Arndt

Hudiskvall Ångbåtsexpedition, Befraktungs-Skeppsmäkleri och Speditionsaffär. Lager av kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelefon: 245, 287 325. Telegrafadress: Arndtbolaget.

FENIX Föreningsgatan 7.

DRUVAN Engelbrektsgatan
Intima och hemtrevliga rest-lokalet.
Omtyckta klubbbrum. Direktion:
A.-B. MÄLMÖ-RESTAURANGER.

Byggnadfirman ANDERS DIÖS

Tunagatan 4, Upsala
Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;
Byggnadsp. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadsf. Väderkvarnen 1899.

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkrossar, Vägbyggnadsmaskiner, Betongblandare, Torvmaskiner, Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol, Pulveriseringsmaskiner, Vindsiktar, Transportapparater, Lastningsellevatorer, Rullager, Rallvagnshjul, Kokillgods, rekommenderas.

AKTIEBOLAGET ABJÖRN ANDERSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel.: Namnanrop: Gjuteriet

SVEABLÄNDNING

Rostkaffet i blågula påsarna
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till KARLSKRONA-DÄNZIG-LIBAU-RIGA-REVAL-HÄLSINGFORS.

Giv barnen SVEA

CHOKOLAD och CACAO
Närande. Välsmakande.

A.-B. Svea Choklad-Norrköping

Svenska Bomullsflaggor

Hängmattor av Bomullstyg
Gefle Manufaktur Aktiebolag
Strömsbro.
Telefoner: Gävle 88, 2288 och 1689.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

LUSTBON

JULNUMMER

- 1. Konungen skall välsigna den tillfälliga julen
- 2. "Såntill" Patent för det konger
- 3. Den nye kyrkoherden på Rindö. Huru nye kyrka
- 4. Utanför i Rindö kyrkogård

Lustbons förläggare
 J. Adolfs gymnasium

Stadens i Rindö

Första

Lustbons förläggare
 J. Adolfs gymnasium

Innehållsförteckning:

1. Änglarnas lovsång.
2. Julbeträktelse.
3. Vormsö församlings präster under 400 år.
4. Julafton i Brunsbo biskopsgård.
5. Den nye kyrkoherden på Runö. Runö nya kyrka.
6. „Snälla Patron, ta bort krogen!“
7. Konungen skall välsigna den rättfärdiges nya år.

* * *

8. Till Kustbons läsekrets.
9. Gustaf II Adolfs gymnasium.
10. Gustaf Adolfsdagen, Gustaf Adolfsminnet på Vormsö.
11. Svenska lärare.
12. Herman Blee.
13. Bokgåva till de svenska skolorna i Estland.
14. Luciafest.
15. „Barnen sluta skolan för tidigt...“ m. m.

* * *

Kustbons julnummer utgör denna gång Svenska folkförbundets och det svenska kontraktets gemensamma publikation.

Redaktionen.

